

Az MN Ruházati Ellátó Központ 10 éve

Ujvári Mibály őrnagy

Az MN Ruházati Ellátó Központ, mint a szolgálat középirányító szerve 1983-ban ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. Az eltelt időszak rövid epizód csak a történelmi távlatokhoz képest, de arra feltétlenül elegendő, hogy reálisan megvizsgálható legyen a szervezet által eddig végzett munka, működésének minősége és hatása az MN ellátásának színvonalára.

A szervezet létrehozásának időszakában az egyre növekvő feladatok és a meglévő szervezetek között, valamint az irányítási rendszeren belül megbomlott az összhang és belső feszültségek keletkeztek. A felszínre került problémák miatt szükségessé vált úgy a gazdálkodási rendszer, mint a szervezeti, vezetési struktúra fejlesztése is. A felső vezetés a célt a teljes körű pénzgazdálkodás bevezetésében és szervezeti vonatkozásában – az Ellátó Központok megalakításában jelölte meg.

Az új szervezeti formában a gazdálkodási kapcsolatok és események a két végpont között közvetlenül valósulhatnak meg a kereskedelemben korábban kialakított fogyasztó (felhasználó katonai szervezet) és ellátó, anyagbiztosító (ellátó központ) kapcsolati modellnek megfelelően. A közvetlen kapcsolat mellett lényeges körülmény, hogy a szervezeten intézkedési körén belül történik minden lényeges gazdasági esemény, az új cikkek kifejlesztésétől az elhasználandó készletek kivonásáig.

Nagyjelentőségű tény, hogy a központ létrehozása nagyban mentesítette az MN Ruházati Szolgálatfőnökséget a nagyszámú alárendelt szervezeti elem közvetlen vezetésének gondja alól úgy, hogy az új alárendeltségben nemcsak egy szervezeti összevonás, hanem egy tartalmi átalakulás is megkezdődhetett. Az új rendszerben egy kézben összpontosul az ipari beszerzés, ugyanakkor külön szervezet végzi a kereskedelmi jellegű (csapatellátási) és kiskereskedelmi (KRB ellátási) tevékenységet. Szélesebbé és átfogóbbá válik az ellenőrzési tevékenység úgy a minőségellenőrzési, szolgáltatási, mint a csoportellenőrzési területen.

Egységcs rendszerben valósul meg az anyagok kivonása – alapvetően az MN TJÜ technológiai folyamatába épülve. A fejlesztési és minőségvédelmi tevékenység módosul és nyitottabbá válik a kapcsolat és együttműködés a polgári kutató- és minőségellenőrzési intézetekkel.

Egy évtized elteltével felvetődik a kérdés – hogyan, milyen szinten valósultak meg a központ létrehozásakor megfogalmazott tervek, célkitűzések? Milyen módon tudott megfelelni az MN REK egyfelől a vezetés elvárásainak, másfelől hogyan tudta végrehajtani az egész Magyar Néphadsereget érintő feladatait?

Úgy gondolom, hogy nyugodt szívvel állíthatom – és ezt az előljárói értékelések is bizonyítják –, hogy az MN REK az első évek bizonytalankodása,

útkerécsése, összekovácsolódása után egyre inkább betölti szerepét az MN anyagbiztosítási rendszerében és összességében a kítűzött céloknak megfelelően működik.

A szervezet módosulása

Az intézet fennállása óta két jelentős szervezeti változás történt. Az 1979. évi módosítás bővítette feladatainkat úgy, hogy a feladatnövekedés létszám-csoportosítással együtt valósult meg.

A hadiruházati ellátó szervezet az MN HTP Központi „M” Törzs alárendeltségéből került az MN REK állományába. A szakmai és szolgálati alárendeltség, így egy kézben valósulhat meg és a szakági felelősség elve is egyértelműen érvényesülhet az új keretek között. A hadiruházati ellátási feladatokat az MN REK – az alárendelés – óta folyamatosan, zökkenőmentesen, eredményesen oldja meg, annak ellenére, hogy már több nagyjelentőségű szervezetszervezmódosulással kapcsolatos ellátási feladatot kellett végrehajtani.

Az 1983 augusztusi szervezeti változások létszámcsökkentéssel együttesen kerültek bevezetésre központunknál. Így a szervezeti módosulások részben a célszerűség, de inkább a szükségszerűség következményeiként jelentek meg az állománytáblákban. Az új felállásban az áruforgalmi osztályhoz kerültek a számviteli feladatok, a fejlesztési és átvételi osztrály összevonásából létrejött a fejlesztési és minőségellenőrzési osztály, az ellenőrzési és az üzemi átvételi alosztály összevonásából létrejött az átvételi és ellenőrzési alosztály. Nőtt a szervezet feladatainak a köre a mozgósítási és hadiruházati ellátó alosztály területén is.

Az ellátó központ alárendelt intézetei szervezetében lényeges változás nem történt.

Az MN KRAR-nál a hosszú idő óta fel nem tölthető polgári helyeket sorállományú beosztásokra módosították, így a fizikai állomány felfrissítése, a nehéz fizikai munka egy részének megosztása megvalósulhatott, a meglévő állomány leterhelése némileg csökkent.

Fejlesztés és minőségvédelem

Az MN REK megalakulásakor az volt a cél, hogy a fejlesztési (kutató) tevékenység népgazdasági bázisra kerüljön áthelyezésre, miután ezidőtájt létrejött a műszaki fejlesztés és tudományos kutatás ágazati integrációja. Azt várta a vezetés, hogy a ruházati ipar legújabb termékeit, fejlesztési eredményeit szükség szerint tudja adaptálni a katonai sajátosságoknak megfelelően. Az MN REK fejlesztési apparátusa – a tervezet szerint – szűkebb profíllal működött volna és a rendszerítési döntések előkészítése mellett a dokumentációk kidolgozása, karbantartása szerepelt fő feladatként. A szervezet felépítése is ennek az elgondolásnak felelt meg, mivel fejlesztési és dokumentációs alosztályokat foglalt a fejlesztési osztály magában.

Az eltelt idő egyértelműen bizonyította, hogy a feladatok szerinti tagozódás nem felel meg az elvárásoknak, így a későbbiekben a szakmai tagozódásra (konfekció, textil, lábbeli) kellett visszatérni úgy, hogy az átszervezés során az osztály feladata a minőségvédelmi tevékenységgel is bővült.

A kutatás-fejlesztési feladatok népgazdasági bázison történő elvégzése csak részben valósulhatott meg, mivel részükre a kutatóintézetek csak alapanyagok

vonatkozásában végeztek alap kutatásokat. Az alapanyagok kiválasztását követően a formaminták elkészítését, továbbfejlesztését az osztály állománya végzi a katonai sajátosságoknak és igénybevételi követelményeknek megfelelően. A fejlesztés során olyan jelentős programok valósultak meg, mint a tisztí finomkonfekció, ballonkabátok, a hadi- (gyakorló) ruházat, különleges ruházatok, kimenő ruházati cikkek, sportruházati cikkek, katonai középiskolás ruházat, többrendeltetésű hálósák, őrruházat, főiskolai hallgatói ruházat fejlesztése, gyártáselőkészítése és gyártásának ellenőrzése. A felsorolás csak a legfontosabb fejlesztési témacsoportokat tartalmazza, az elvégzett munka a cikkek lényegesen szélesebb skálájára terjedt ki. Megállapítható, hogy az elmúlt 10 év műszaki fejlesztési szempontból egy intenzív periódust jelentett, melynek keretében az öltözeti rendszer jelentős mértékben korszerűsítésre került és hatásaként érezhetően javult az állomány öltözködési színvonala.

Az osztály a fejlesztési munkával összhangban végezte az átvételi és minőségvédelmi tevékenységét. A vállalatoknál az átvételt egyedi átvételi (kicmelt cikkek), tételes átvételi (nagy mennyiségben gyártott cikkek) és matematikai-statisztikai átvételi (egyéb cikkek) módszerrel végezték alapvetően. Az utóbbi két évben ugyanakkor egyre nagyobb volumenben érkeztek be olyan cikkek, amelyeket a gyártók saját vállalati MEO ellenőrzés után, minőségi garanciát vállalva juttatnak el tárintézetünkhez. Ezzel egyidejűleg nőtt a műszaki szakembereink által az üzemekben végrehajtott gyártásközi ellenőrzések száma, a beszállított tételek laboratóriumi vizsgálatának mennyisége.

A „klasszikus” átvételi módszerek aránya az utóbbi időszakban mérséklődött, mivel csökkenő létszámmal, egyre nagyobb mennyiségű, szélesebb skálán mozgó anyagféleséget kell azonos idő alatt átvenni. A szállító vállalatok és az ipari vertikumban elhelyezkedő alapanyag-termelő üzemek száma – egyre több vidéki telephellyel – nőtt, mind nehezebb feladat elé állítva az átvételi apparátust. A fokozódó feladatok és a meglévő szervezet közötti feszültség alatt olyan helyzet keletkezett, hogy változtatni kellett az eddigi gyakorlaton. Ezt szolgálta a minőségvédelmi és fejlesztési szervezet állományának összevonása, másrészt az új átvételi és minőségvédelmi módszerek bevezetése is. A módosításoktól, változtatásoktól a jövőben ezirányú gondjaink enyhülését várjuk.

Áruforgalom helyzetének alakulása

Az MN Ruházati Ellátó Központ által forgalmazott anyagok, áruk értéke az elmúlt 10 év alatt megduplázódott és 1981-ben már elérte az 1,2 MD Ft-ot. Az ellátásban szereplő cikkek köre meghaladta az 1200-at, a szállító és alapanyaggyártó vállalatok száma 180, a méretes szolgáltatást nyújtó szövetkezeteké az 50 körüli számot éri el.

1977-től ellátjuk a MALÉV, 1978-tól a Vám- és Pénzügyőrség, 1982-től a BM Határőrség, 1984-től a BM Kormányőrség állományát a kétoldalú tárcaközi szerződések alapján. Biztosítjuk az MN ht., tsz. és sorállományának, katonai tanintézetek hallgatóinak, a tartalékos hadkötelesek meghatározott részének ruházati (hadiruházati) szükségleteit.

Ellátjuk a katonai szervezeteket a ruházati szolgálathoz tartozó felszerelésekkel, nyomtatványokkal és egyéb cikkekkel.

A fontosabb területek és adatok felsorolása is illusztrálja azt a hatalmas fejlődést, feladatnövekedést, amely az MN REK munkájában bekövetkezett

az elmúlt években úgy, hogy némileg csökkenő létszámmal kellett megoldani a feladatokat.

Természetesen ez nem ment és ma sem megy feszültségek nélkül, mivel ilyen nagyságrendű tartalékokkal nem rendelkezünk. A gondok enyhítésére ezért több módosítást kellett – elsősorban az alaptevékenység területén – bevezetni.

A MILTEX társulás keretén belül az MN REK vezetésével kerülnek koordinálásra, egyeztetésre a fegyveres testületek éves igényei, valamint a fontosabb alapanyag- és késztermékgyártó vállalatok kapacitásai. A tervezés, a gyártási ütemek, az alapanyag-szükséglet egyeztetés elősegítette a biztonságosabb ipari háttér kialakulását, olyan helyzetben, amikor az importkorlátozások és más gazdasági problémák miatt az iparvállalatok szállítási készsége általában csökkent.

Jelentős mértékben át kellett szervezni a csapatellátást. A korábbi évi két ütemű ellátást a gyakorlatilag folyamatos, több ütemre bontott ellátási rend váltotta fel, amelyben a teljes évi munkanapokra programozott kiszállítás folyik. A csapatellátásba fokozatosan bevontuk az MN KRAK mellett a vidéki raktárainkat is.

Megteremtettük a nyomtatványellátás feltételeit a debreceni raktárunknál is, így az ellátási feladat már két intézet között oszlik meg. Nagyobb mértékben alkalmazzuk – elsősorban takarékosági okokból – a vasúti és konténeres szállítási módszereket. Megtervezünk a csapatok használt készleteinek beszállítását, feldolgozását és cseréjét. Megteremtettük a központi sátorjavítás feltételeit. Megkezdődött a raktározás és anyagmozgatás korszerűsítése érdekében egy átfogó program előkészítése, illetve részbeni megvalósítása.

Az MN REK tehát sajátos helyet tölt be részben az MN, részben a fegyveres testületek anyagbiztosítási rendszerében, kapocs a termelő és a fogyasztási szféra között. E mellett az MN Textiltisztító és Javító Üzemben működő üzemi átvevői hálózata útján érdekvédelmi tevékenységet is folytat. Az üzemegeknél települt átvevő vonja ki a rendszerből az elhasználódott készletek többségét és ezzel befolyást gyakorol a csapatkészletek mennyiségi és minőségi alakulására is. Az elmúlt 10 év alatt ez a „szelep” a vezetési döntéseknek és a gazdálkodási célkitűzéseknek megfelelően működött.

A gazdálkodási előnyök mellett az automatizált kivonás jó hatással van az öltözködési színvonalra is, mivel az elhasználódott készletek nem kerülhetnek vissza ismételtlen a csapattagozatba. A selejtczési adatok gépi feldolgozása és elemzése segítséget nyújt a központi és a csapatgazdálkodás tervezéséhez, de figyelembe veszik a fejlesztési és a minőségvédelmi területen is. Az üzemi átvevők jelenléte összességében kedvező hatást gyakorol a textiltisztító üzemegegek munkájára, elsősorban a minőségi előírások betartása terén.

Az MN REK, mint a HM-közvetlen intézetek szakmai előjárója folyamatosan végzi a katonai szervezettek ruházati szolgálatainak szakellenőrzését, irányítja gazdálkodási tevékenységüket. Az ellenőrzések rendszeresek, átfogóak és helyi segítséssel párosulva konkrét hatást gyakorolnak az érintett szervezetek szakszolgálatának munkájára.

Jelentősnek ítéelhető meg a HM-közvetlenek szakkiképzése területén végzett munka is, melynek során tanfolyami rendszerű kiképzésben mintegy 60 főt készítettek fel központunk a szakmai beosztások jobb elvégzésére. A szakkiképzések folyamatosan, tervszerűen folytak le és elősegítették az általános és szakmai műveltség gyarapítását.

A csapatellátás mellett jelentős, kiemelt területe munkánknak a ht. és tsz. állomány ellátása.

Az MN Ruházati Szolgáltató Üzem az MN REK-kel egy időben, annak alárendelt szervezeteként került létrehozásra azzal a céllal, hogy a tiszti, tiszt-helyettesi és tanintézeti hallgatói állományt egy erre a feladatra szervezett apparátus lássa el és elégítse ki az egyre növekvő ruházati igényeit. Az eltelt időszakban az intézet a szolgálat egyik legdinamikusabban fejlődő testületévé vált, kiskereskedelmi jellegű boltjai behálózzák az egész országot. Jelenleg 12 KRB és 3 felsőruházati szaküzlet áll az igényjogosult állomány rendelkezésére, bővült a nagykereskedelmi rendszerű központi raktára, korszerűsödtek a tárolás feltételei.

Az eltelt időszakban olyan jelentős programokat oldott meg a szervezet, mint a finomkonfekció program, melynek keretében az ipar által előregyártott felsőruházat forgalmazása 95%-os arányban kiváltotta a méretes szolgáltatást, a katonai középiskolák ellátása, az öltözeti rendszer más új cikkeinek forgalmazása, hogy csak a jelentősebbeket emeljem ki.

Elenjáró és hazánkban még mindig egyedülálló gondolat és gyakorlat a csomagküldő szolgáltatás, amely a mintakollekcióból kiválasztott konfekcionált termék megrendelőhöz való eljuttatását valósítja meg – szinte hihátlanul – a felsőruházati termékekénél.

A szolgáltató üzem eredményesen végzi kijelölt boltjaiban a BM Határőrség, Kormányőrség, Vám- és Pénzügyőrség, MALÉV állományának ellátását a fegyveres testületek együttműködése keretében.

Évente ismétlődő feladat a katonai főiskolák, tiszt-helyettesi iskolák hallgatóinak, a katonai középiskolák növendékeinek méretvétele, ruházatok legyártatása, átvétele, tárolása, a díszelgő állomány folyamatos ellátása, a díszszemlék igényeinek kielégítése is.

A felsorolt eredmények is mutatják azt a fejlődést, amelyet a szervezet – létrehozása óta – munkájának eredményeként elért, részt vállalva az ellátó központ és az egész szolgálat által végzett munkából.

Az MN Ruházati Ellátó Központ tízéves munkájának megítélésénél elmondható, hogy a létrehozásakor kitűzött célokat összességében – néhány korekció végrehajtása után – elérte. Életképes és fejlődő szervezet, ezt példázza, hogy a Htp. ellátó központok eredményes működési tapasztalatai nyomán az MN más szolgálatainál, sőt a többi fegyveres testületeknél is hasonló szervezetek létrehozására került sor.

Az eltelt tíz évet sikerek és kisebb kudarcok egyaránt jellemezték. Ha visszatekintünk a megtett útra, jelenthetjük, hogy az intézet és alárendelt szervezetei a feladatait igyekezett a biztosított lehetőségeknek megfelelően, legjobb tudása, lelkiismerete szerint végrehajtani.

A feladatok elvégzése áldozatkészséget, magas fokú hivatástudatot és szakmai szeretetet kívántak meg állományunktól, akik meg is tudtak felelni az elvárásoknak. Ezt bizonyítja az a tény, hogy tíz év alatt feladataink bővültek és ez a folyamat folytatódik a jövőben is. Nőtt a munka intenzitása, hatásfoka és feszítettebbé váltak minden területen a feladatok elvégzésének feltételei. Ezért a jövőben is keressük, kutatjuk azokat a munkaszervezési és más lehetőségeket, módszereket, amelyekkel ellensúlyozni lehet a növekvő feladatokból adódó feszültségeket.